

Rechterlijke macht

Organisatie

1. Elke rechtbank is slechts bevoegd voor een bepaald gebied (overeenkomstig het territorialiteitsprincipe). De gerechtelijke verdeling van het Belgisch grondgebied ziet er als volgt uit:

- 162 kantons (vredegerechten)
- 12 gerechtelijke arrondissementen, die 13 rechtbanken van eerste aanleg omvatten (1 per arrondissement, behalve in Brussel waar er een Nederlandstalige en een Franstalige rechtbank van eerste aanleg is) en 15 politierechtbanken (1 per arrondissement, behalve in Brussel waar er een Nederlandstalige en een Franstalige rechtbank is en een politierechtbank in Halle en in Vilvoorde)
- 5 rechtsgebieden, die 9 ondernemingsrechtbanken en 9 arbeidsrechtbanken omvatten en 5 hoven van beroep:
 - het hof van beroep van Brussel is bevoegd voor de provincies Vlaams-Brabant en Waals-Brabant en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad
 - het hof van beroep van Gent voor de provincies Oost-Vlaanderen en West-Vlaanderen
 - het hof van beroep van Antwerpen voor de provincies Antwerpen en Limburg
 - het hof van beroep van Luik voor de provincies Luik, Namen en Luxemburg
 - het hof van beroep van Bergen voor de provincie Henegouwen
- één Hof van Cassatie, bevoegd voor het ganse Belgische grondgebied (artikel 147 Grondwet).

2. De uitspraken van lagere rechtscolleges worden “vonnissen” genoemd. De magistraten zijn “rechters”.

3. Hoven vellen “arresten”. De magistraten zijn “raadsheren”.

4. De vrederechters zijn bevoegd voor burgerlijke geschillen tot een bepaald bedrag. Voor bepaalde aangelegenheden, zoals bijvoorbeeld huurgeschillen, onteigeningen, onbekwaamheidsstatuten, enz., is de vrederechter altijd bevoegd, ongeacht het bedrag van het geschil.

5. De rechtbanken van eerste aanleg doen uitspraak over de burgerlijke geschillen die de bevoegdheid van de vrederechter overtreffen. Zij zijn ook bevoegd voor de hogere beroepen tegen beslissingen van de vrederechter met betrekking tot burgerlijke geschillen.

6. De ondernemingsrechtbanken zijn bevoegd voor alle geschillen tussen ondernemingen, ongeacht het bedrag, voor zover geen andere rechtbank bevoegd is.

7. Bij de strafrechtscolleges wordt de bevoegdheid bepaald op grond van de aard van het misdrijf:

- de politierechtbank oordeelt over de meeste “overtredingen” (lichte misdrijven) en de ernstigere misdrijven die ten gevolge van de aanneming van verzachtende omstandigheden als een overtreding werden gekwalificeerd. Ze doen ook, ongeacht het bedrag, uitspraak over vorderingen tot schadevergoeding ten gevolge van een verkeersongeval en over een aantal misdrijven die verband houden met verkeersongevallen
- de correctionele rechtbank oordeelt over “wanbedrijven” (een tussencategorie van misdrijven)
- het hof van assisen, dat wordt bijgestaan door een jury die geassisteerd wordt door beroepsrechters, oordeelt over “misdaden” (de ernstigste misdrijven), en ook over politieke en persmisdrijven, met uitzondering van persmisdrijven die ingegeven zijn door racisme of xenofobie. Misdaden worden ook vaak door de correctionele rechtbanken behandeld. De kwalificatie van een misdrijf gebeurt door de raadkamer en de kamer van inbeschuldigingstelling. Deze kunnen misdaden “correctionaliseren”, d.w.z. verwijzen naar de correctionele rechtbank in plaats van het assisenhof.

8. Het hof van assisen oordeelt “in eerste en laatste aanleg”. Tegen de beslissingen van het hof is geen beroep mogelijk.

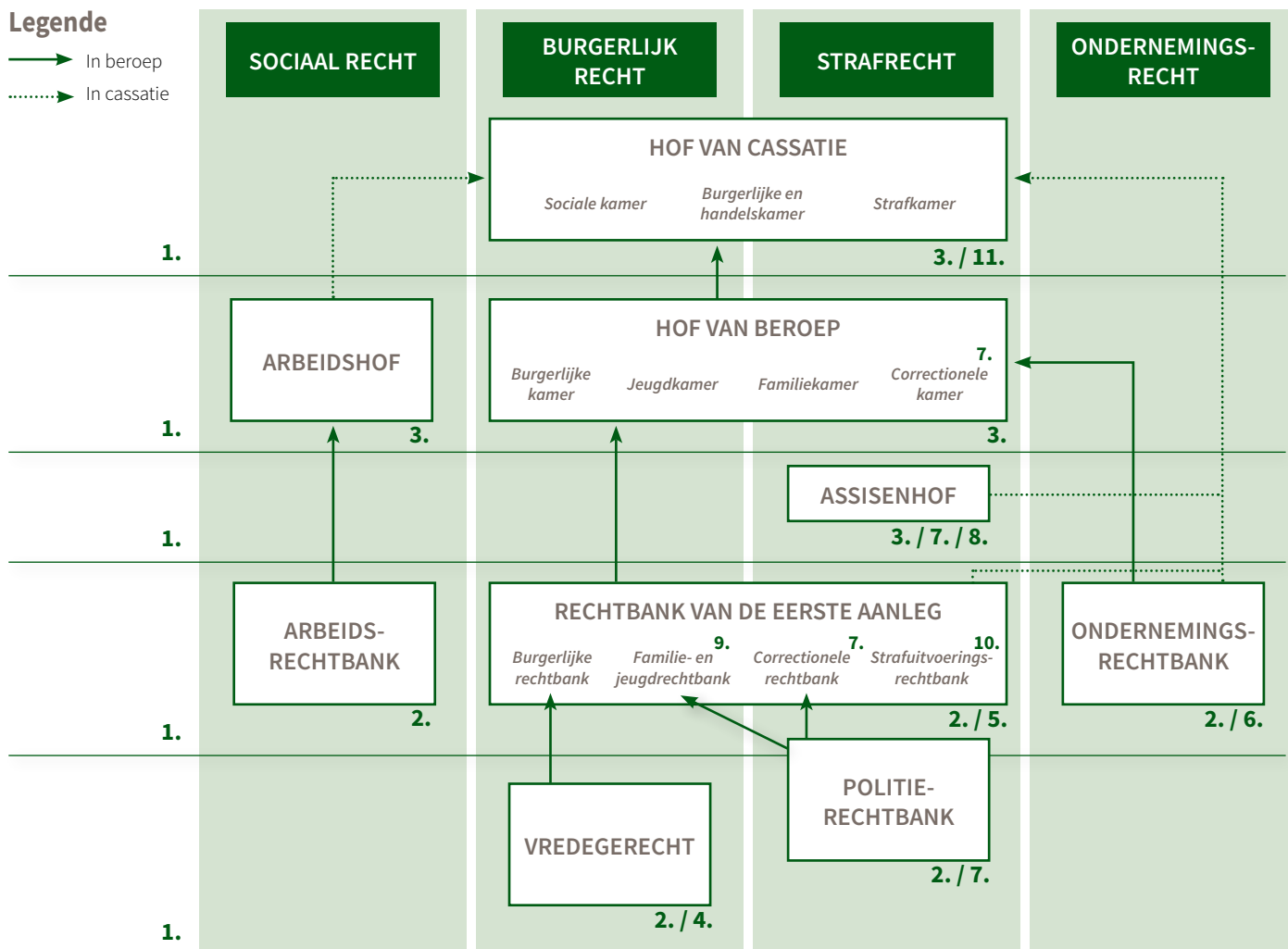
9. De familie- en jeugdrechtbank is bevoegd voor de burgerrechtelijke geschillen binnen het gezin alsook voor de strafzaken in verband met minderjarigen. Er wordt bijzondere aandacht besteed aan verzoening tussen de partijen.

10. De strafuitvoeringsrechtbank beslist over de strafuitvoeringsmodaliteiten die worden opgelegd aan veroordeelden tot een straf van drie jaar of meer.

11. Over het algemeen wordt gezegd dat het Hof van Cassatie enkel “in rechte” en niet “in feite” oordeelt. Het gaat meer bepaald enkel na of de wet juist werd geïnterpreteerd en toegepast en of er geen procedurefouten werden begaan. Het Hof doet nooit uitspraak over de grond van de zaak. Het is dus geen “hoger beroep”, omdat de zaak niet volledig wordt herbekeken.

Legende

- In beroep
→ In cassatie

» De 12 gerechtelijke arrondissementen

1. **West-Vlaanderen**
(Brugge – Kortrijk – Veurne – Ieper)
2. **Oost-Vlaanderen**
(Gent – Dendermonde – Oudenaarde)
3. **Antwerpen**
(Antwerpen – Turnhout – Mechelen)
4. **Limburg**
(Hasselt – Tongeren)
5. **Leuven**
6. **Brussel**
7. **Waals-Brabant**
8. **Eupen**
9. **Luik**
(Luik – Verviers – Hoi)
10. **Namen**
(Namen – Dinant)
11. **Luxemburg**
(Marche – Neufchâteau – Aarlen)
12. **Henegouwen**
(Bergen – Doornik – Charleroi)

